

Dagthema: Onrecht

Overweging 29 mei – Jan Andrae

1. “...Bekeren is dat je voorvechter wilt zijn voor sociale, economische gelijkheid en gerechtigheid...”

Eerste lezing uit Amos

Tweede lezing uit ‘Ik versta onder liefde’

Lied Dit ene weten wij *H.Roland Holst / Tom Löwenthal*

Dit ene weten wij
en aan dit een houden wij ons vast in de duistere
uren.

Er is een woord dat eeuwiglijk zal duren
en wie 't verstaat, die is niet meer alleen

Welkom en inleiding

Goedemorgen en welkom.

Welkom aan jij daar op die stoel. Jij van elke week, van jaren, van zo nu en dan, van voor het eerst.

Welkom ook mensen thuis die via zoom bij dit uur aanwezig kunnen zijn.

Welkom!

Deze zondag drie dagen na Hemelvaart en zeven dagen voor Pinksteren.

Die oude christelijke feesten en vieringen leerden en leren ons dat wij dragers zijn van een visioen. En bij dat dragerschap taal moeten vinden en hebben.

Zijn leerlingen spraken alle talen.

Deze zondag: Onrecht, je hebt al haast de hele wereld, maar nog niet het laatste woord.

Wij zongen: Dit ene weten wij, en aan dit een houden wij ons vast in de duistere uren. Er is een woord dat eeuwiglijk zal duren, en wie het verstaat, die is niet meer alleen.

Welk woord?

Dat is de zoektocht dit uur en mijn zoektocht van de afgelopen weken.

Ik zoek samen dit uur met vrienden ‘onrecht-bestrijders’.

De schriftlezingen worden gedaan door mijn vriendin, collega en medestrijder Anja Meulenbelt. Wij waren op veel plaatsen van moeite: de voormalig Joegoslavische landen, de Palestijnse gebieden, Gaza in het bijzonder. Steeds maar weer om te zoeken of we licht konden brengen, daar waar het voor mensen duister is.

Dan is hier Glenn Helberg, 35 jaar geleden leerde ik hem kennen in Groningen. Ons activisme blijft onze wegen kruisen. Mijn Curaçaose vriend, psychiater en activist doet vanochtend de derde schriftlezing, die zowel U als ik niet kennen. Ook dat is Glenn.

In zoeken naar woorden en betekenis hebben we ervaringskracht en verbeeldingskracht nodig. Mijn vrienden en collega's Adelheid Roosen en Leendert Vooijce zijn hier. Niet om te spreken, maar om iets te doen. Gedurende dit uur lopen zij door de ruimte en leggen iets bij je op de schouder.

Iets teder, iets wat breekbaar is. Het is een symbool van dat we misschien iets op onze schouders moeten nemen waar we voor moeten zorgen. Het kan zijn, dat hun doen en verschijnen iets ontregeld! Weet dan dat dat ook de bedoeling is. Onze eigen tradities hier dienen geëerd te worden en soms moeten ze doorbroken worden.

Dit uur kan niet worden gedaan zonder het koor van De Duif: Liesbeth, Angela, Natalie, Sabine, Angela, Diana, Corrie, Noud-Lodewijk en Jos. Henk die dirigeert, Irina op de vleugel en Angela op de cello. De techniek door Erwin en Marc. De koffie door Yvonne en Cieleke.

Dit uur kan niet worden gedaan zonder jou.

Ik wens je een teder, voelend, verdrietig en inspirerend uur.

Cello: *Threnos* van John Tavener

Eerste lezing Lied van Amos *Tekst: Huub Oosterhuis, naar Amos 5: 21-24*
Klaagzang en klacht over u,
Gij die de zwakken vertrouwt,
Onschuldigen grijpt en mishandelt.

Zo spreekt die gij noemt 'onze God':
Ik kan uw psalmen niet luchten,
Spaar mij uw liedjes, uw fluiten.
Doe stromen als een rivier onstuitbaar,
Als levend water,
Doe stromen gerechtigheid.

Gij die uw plannen smeedt om de misdeelden te doden,
Gij die praat in uzelf:
Ik koop ze voor geld, de minsten,
Voor een paar schoenen de armen.

Daarom wankelt de aarde,
Daarom wankelt de aarde,
Klaagzang en klacht over u.

Lied

H.Oosterhuis/A.Oomen

Er schreeuwt een mens, onrecht,
de schreeuw van de hongersnood.
Er werd op hoog gezag besloten:
een deel der mensheid hoeft geen brood.
Opdat wie rijk is rijk kan blijven leven,
wie heeft hem wordt gegeven, onrecht,
en de rest mag dood.

Het gaat als vuur, onrecht,
het blakert je steden zwart.
Maar jij woont in gekoelde tuinen,
met blinde muren om je hart.
Je leert de sterken op de zwakken jagen,
je leert ze zich gedragen, onrecht,
als een ras apart.

Dit is jouw uur, onrecht,
geen god die nog hoger scoort.
Je hebt al haast de hele wereld,
alleen nog niet het laatste woord.
Dat staat met licht geschreven in de geesten

van mensen, niet van beesten, onrecht,
en dat plant zich voort.

Tweede lezing *Huub Oosterhuis Uit: Ik versta onder liefde*

De bijbel is het verhaal over een God die bevrijding wil uit onderdrukking. 'God' is hij die de ellende van de onderdrukten ziet; die hun klachten en noodkreten hoort.

In de woorden 'onderdrukking' en 'bevrijding' wordt een oordeel over de wereld uitgesproken: dat er onderdrukt wordt, dat er bevrijd moet worden.

Waarom een betere wereld? Is deze waarin wij leven, die in tientallen eeuwen is gegroeid en opgebouwd, niet goed genoeg of minstens de best mogelijke? Dat is een redelijke vraag. Het antwoord luidt: nee. Omwille van de miljoenen 'verworpenen der aarde' luidt het antwoord nee. Een betere wereld is daar waar het recht van de zwaksten het ijkpunt is van onze normen en waarden.

Beschaving is dat wij andere mensen van waar ook ter wereld welkom heten en proberen te ontmoeten zoals zij zijn; bereid om alle problemen die zo'n ontmoeting met zich meebrengt onder ogen te zien en op te lossen.

Beschaving is: elkaar helpen onze vreemdelingenangst te overwinnen en af te leren.

De woorden 'rechtvaardige economie' staan in dit verhaal niet alleen voor sociale gerechtigheid maar voor gerechtigheid als levensbeginsel in alle denkbare verhoudingen. Niet alleen tussen rijk en arm. Maar ook tussen mannen en vrouwen, kinderen en ouders, oud en jong, blank en zwart, docent en leerling, ziek en gezond.

Het lot verdelen naar draagkracht is wat we solidariteit noemen. Of liefde. Alles wat ten goede is, alles wat zingt en vervoering brengt, alles wat troost en tot bezinning leidt, en alles wat bijdraagt tot iets meer recht en vrede voor zoveel mogelijk mensen noemen we liefde.

Lied Sta in Licht *H.Oosterhuis / A.Oomen*

Waarom wanneer uit welke luchtlaag,
uit hoe diep luchtledig werden wij
zo onbestaanbaar onontkoombaar ik en jij-
kant en overkant, woord, weerwoord, tij en tegentij.

Dag van vandaag: vervreemd, hereigend
zoekgeraakt, hervonden, wie zijn wij?
Liefde ternauwernood te leven, ik en jij.
Liefde is geen woord voor dit nu hier verterend vuur.

Maar ooit, God weet uit welke aardlaag,
uit hoe diep versteende moederschoot,
zal Hij ons roepen en wij zullen nieuw en bloot
staan in morgenlicht, onstuitbaar vrij,
zo licht als Hij.

Waarom wanneer uit welke luchtlaag,
uit hoe diep luchtledig werden wij
zo onbestaanbaar onontkoombaar ik en Gij,
kant en overkant, woord weerwoord, tij en tegentij.

Dag van vandaag: vervreemd, hereigend
zoekgeraakt, hervonden, wie zijn wij?
Leven ternauwernood te harden ik en Gij.
Leven is uw woord voor dit nu hier verterend vuur.

Maar ooit, Gij weet uit welke aardlaag,
uit hoe diep versteende moederschoot,
zult Gij mij roepen, ik zal blakend nieuw en bloot
naast u staan in licht, onstuitbaar vrij
zo nieuw als Gij.

Derde lezing (bijdrage door Glenn Helberg)

Lied Aan het licht

Licht dat ons aanstoot in de morgen
voortijdig licht waarin wij staan,
koud, één voor één en ongeborgen,
licht overdek mij, vuur mij aan.
Dat ik niet uitval, dat wij allen
zo zwaar en droevig als wij zijn,
niet uit elkaars genade vallen
en doelloos en onvindbaar zijn.

Licht, van mijn stad de stedehouder,
aanhoudend licht dat overwint.
Vaderlijk licht, steevaste schouder,
draag mij, ik ben jouw kijkend kind.
Licht, kind in mij, kijk uit mijn ogen
of ergens al de wereld daagt
waar mensen waardig leven mogen
en elk zijn naam in vrede draagt.

Alles zal zwichten en verwaaien
wat op het licht niet is geijkt.
Taal zal alleen verwoesting zaaien
en van ons doen geen daad beklijft.
Veelstemmig licht, om aan te horen
zolang ons hart nog slagen geeft.
Liefste der mensen, eerstgeboren
licht, laatste woord van Hem die leeft.

Overweging

ONRECHT, je hebt al haast de hele wereld, alleen nog niet het laatste woord.

In de viering deze ochtend staat in de teksten en in de liederen, die gesproken en gezongen zijn en nog gezongen worden, eigenlijk alles wat er gezegd moet worden.

Alles.

Mijn overweging bestaat daarom enkel uit 20 punten:

2. Onrecht: over de gehele wereld is de rem er af – oorlogen, de klimaatcatastrofe, de honger, de armoede – Het kan zijn dat we het niet gaan redden
3. Dat gevoel van dat we misschien verliezen wordt aangejaagd en versterkt en tegelijkertijd ontkent, maar het wordt niet werkelijk aangekeken
4. Zij die het wel aankijken en het aankarten lopen in toenemende mate het risico eruit gezet of uitgesloten te worden

5. In het agressieve leven zijn geen rechten en geen wetten meer die ons beschermen
6. Het idee van invloed hebben is bij heel veel mensen aan het verdwijnen
7. De Oekraïne vraagt van ons om iedere dag te kijken naar de doden en destructie te voelen, we moeten iedere dag blijven voelend blijven rouwen. Ook in dit uur
8. We hebben geen strategie of een pad naar een goedaardige toekomst
9. Polarisation is de prijs van een diep doordringend pessimisme
10. Echter, ondanks het benadrukken van al onze verschillen delen we een gezamenlijke menselijkheid
11. Die gezamenlijke menselijkheid, daar kunnen we alleen maar contact mee maken als we het denken in goed en kwaad achter ons laten
12. Om dat te kunnen moeten een verschil maken tussen foute daden en foute mensen
13. We lezen de profeet Amos. In de achtste eeuw voor Christus, zijn naam: drager van lasten. Hij wijst ons een zekere weg want zijn doel: ons opwekken tot berouw, boete en bekering
14. Bekering hier vanochtend betekent: We moeten de oorlog en het onrecht buiten en in onszelf aankijken. Aankijken is de ander werkelijk zien en onszelf werkelijk zien
15. Bekeren is volgens het evangelie van Lucas een oproep tot anders leven: breken met heersende bezitsverhoudingen en stoppen met hebzucht en begeerte, stoppen met de aarde te verwoesten. En! elkaar dienen tot geluk
16. Bekeren is dat je voorvechter wilt zijn voor sociale, economische gelijkheid en gerechtigheid

17. De God van de Bijbel heeft dat voorgedaan. Hij daalde af naar de mensen. Een dienstknecht-leven. De strekking van de gehele Thora is afdalen om te bevrijden en te ontfermen
18. Die God en dat Godsbeeld verschijnt in mensen die afdalen uit hun eigen hemel: hun verte, hun onbereikbaarheid, hun bezittingen, hun bevoorrechte positie, hun rechten en aanspraken, hun gelijk, hun zelfbeeld. Afdalen om te redden wat er nog te redden valt.
19. We zongen over waarom: zo dat ik niet uitval, dat wij allen, zo zwaar en droevig als we zijn, niet uit elkaars genade vallen en doelloos en onvindbaar zijn
20. We hebben het over rouwen, berouw en bekering. We moeten het nog gaan hebben over boete doen. Een begrip dat in onbruik is geraakt. Boete doen is falen erkennen en is altijd een inspanning naar de ander. Het is weg uit de ivoren toren en naar de kwetsbaarheid. Ook als je bang en boos bent.
Wat ik gewild heb, wat ik gedaan heb, wat mij gedaan werd, wat ik misdaan heb, wat ongezegd bleef, wat onverzoend bleef, wat niet gekend werd, wat ongebruikt bleef, al het beschamende: neem het van mij. En dat ik dit was en geen ander, dit overschot van stof van de aarde: dit was mijn liefde. Hier ben ik
21. Als die Jezus van Nazareth ons zo zou zien zoeken, werken en verlangen naar een wereld waar onrecht niet het laatste woord heeft, zou hij waarschijnlijk tegen ons zeggen: 'Je bent niet ver van wat we bedoelen met het koninkrijk van God

Moge het zo zijn

Cello en piano: *Vocalise van Rachmaninoff*

Geloofsbelijdenis

Ik zal niet geloven in het recht van de sterkste,
in de taal van wapens, in de macht van de machtigen.
Maar ik wil geloven in het recht van de mens,
in de open hand, in de macht der geweldloosheid.

Ik zal niet geloven in ras of rijkdom,
in voorrechten, in de gevestigde orde.
Maar ik wil geloven dat alle mensen mensen zijn,
dat de orde van het onrecht wanorde is.

Ik zal niet geloven dat ik verdrukking daar kan
bestrijden als ik onrecht hier laat bestaan.
Maar ik wil geloven dat recht één is, hier én daar,
dat ik niet vrij ben zolang er nog één mens slaaf is.

Ik zal niet geloven dat de liefde een begoocheling is,
vriendschap onbetrouwbaar en alle woorden leugens.
Maar ik wil geloven in de liefde die alles verdraagt,
in de weg van mens tot mens,
in een woord dat zegt wat het zegt.

Ik zal niet geloven dat honger en oorlog onvermijdelijk
zijn en de vrede onbereikbaar.
Maar ik wil geloven in de kleine daad,
in de schijnbaar machteloze liefde in de vrede op aarde.

Ik zal niet geloven dat alle moeite tevergeefs is,
dat de dood het einde zal zijn,
maar ik durf te geloven altijd en ondanks alles,
in de nieuwe mens, in Gods eigen droom:
een nieuwe hemel, een nieuwe aarde waar gerechtigheid
zal wonen.
Amen.

Collecte

*Om onze wekelijkse vieringen te kunnen houden maakt onze gemeenschap kosten. In de Duif dragen veel mensen bij door middel van een periodieke/ jaarlijkse bankafschrijving. Daarnaast kun je vandaag ook een bijdrage in de collecteschaal doen of een digitale gift doen via onderstaande QRcode: Iedere bijdrage wordt erg op prijs gesteld.
Hartelijk dank!!!*

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Tafelgebed / lied: Dat een nieuwe wereld komen zal

Dat een nieuwe wereld komen zal waar brood genoeg – en water stroomt voor allen.

Daar bouwen wij veilige buurten wonen dooreen in wijken van vrede in schaduw van bomen.

Geen kinderen zullen daar sterven oude mensen maken hun dagen vol en jonge mensen zullen daar pas op hun honderdste sterven.

Wij zullen niet voor de leegte zwoegen geen kinderen baren voor de verschrikking.

De wolf en het lam zullen weiden tezamen: wij leren de oorlog af.

Dat een nieuwe wereld komen zal waar brood genoeg – en water stroomt voor allen.

Nodiging

Iedereen hier aanwezig is uitgenodigd om deel te nemen. Komt dan, want alles staat gereed Het ritueel van Breken en Delen drukt verlangen uit.

Zoals advent de verwachtingsvolle hoop uitdrukt.

In deze gemeenschap drukken we dat uit in een afspraak door één gebaar: je houdt je hand op, je krijgt een stukje van dat ene brood dat zo groot is als het leven op aarde, en zo breekbaar.

En je besluit: ik ben van dat gebaar, liefdesgebaar, tegen de honger, tegen noodlot en willekeur – ik hoor bij dat verhaal over liefde als laatste waarheid.

En je zegt terwijl je je hand ophoudt en het brood ontvangt – met of zonder stemgeluid of bewegen van lippen zeg je: Afgesproken, Amen.

Wat betekent: hier ben ik, kome wat komt.

Breken en delen van brood en wijn

Lied Eerste en laatste

Wat ik gewild heb,
wat ik gedaan heb,
wat mij gedaan werd,
wat ik misdaan heb,
wat ongezegd bleef,
wat onverzoend bleef,
wat niet gekend werd,
wat ongebruikt bleef,
al het beschamende
neem het van mij.
En dat ik dit was
en geen ander,
dit overschot van stof van de aarde:
dit was mijn liefde.
Hier ben ik.

Gebed Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd;
uw koninkrijk kome;
uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood,
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven;

en leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid. Amen.

Mededelingen

Slotlied Die mij droeg

H.Oosterhuis / T.Löwenthal

*Die mij droeg op adelaarsvleugels,
die mij hebt geworpen in de ruimte.
En als ik krijsend viel
mij ondervangen met uw wieken
en weer opgegooid
totdat ik vliegen kon
op eigen kracht.*

Zegen van onrust

Moge God ons zegenen met onrust,
over gemakkelijke antwoorden, halve waarheden en oppervlakkige relaties,
zodat er diepgang is in onze harten.

Moge God ons zegenen met boosheid over onrechtvaardigheid, onderdrukking
en de uitbuiting van mensen,
zodat we werken voor rechtvaardigheid, vrijheid en vrede.

Moge God ons zegenen met tranen,
die we plengen voor hen die lijden door pijn, verstoting, honger en oorlog,
zodat we onze handen zullen uitstrekken tot troost.

En moge God ons zegenen met zoveel dwaasheid dat we geloven een verschil
te kunnen maken in deze wereld.
Zodat we doen waarvan anderen zeggen dat het onmogelijk is.